

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

1

בעניין: 1. המרכז הרפורמי לדת ומדינה - התנועה ליהדות

מתקדמת בישראל

2. מרכז מוסאואה לזכויות האזרחים הערבים בישראל

ע"י ב"כ עו"ד אורלי ארז לחובסקי

התובעות

נ ג ד

ארז ליברמן

ע"י ב"כ עו"ד אורי צפורי

הנתבע

פסק דין

2

3 1. בתביעה זו עותרות התובעות לפיצוי כספי, מכוח חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים
4 ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000, בגין הפעלת אתר אינטרנט
5 בשם "לוח עבודה עברית".
6

7

רקע עובדתי ודיוני

8 2. "לוח עבודה עברית" הוא אתר אינטרנט המציע שירותי פרסום של עסקים, משרות ועובדים
9 "על טהרת עבודה עברית", כרשום בו. על פי המתואר בכתב ההגנה, האתר, הפועל ללא כוונת
10 רווח, פונה לציבור היהודי ומפרסם רשימה של בעלי מקצועות יהודיים ובעלי עסק המעסיקים
11 יהודים בלבד, מתוך מטרה לסייע ליהודים בפרנסה (סעיף 1.6 לכתב ההגנה). אין חולק כי
12 בעלי מקצועות או בעלי עסקים לא יהודים מנועים מלפרסם באתר, ובאתר אף מצויין כי
13 נערכות בדיקות על מנת לוודא שהמפרסם (בעל המקצוע או בעל העסק) הוא אכן עובד "עבודה
14 עברית", קרי יהודי (חקירת הנתבע בעמ' 17, שו' 21-23).
15

16 3. התובעות הן עמותות הפועלות, על פי תיאורן, להגנה על זכויותיהם של מי שאסור להפלותו
17 לפי החוק לאיסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות
18 ציבוריים, תשס"א-2000 (להלן: "חוק איסור הפליה").

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

הנתבע הוא מפתח האתר ובעל הדומיין בו מופעל האתר (סעיפים 5, 13 לכתב ההגנה). אף שבחקירתו השיב הנתבע תשובות מתחמקות בכל הנוגע לבעלות הנוכחית על הדומיין ולניהול האתר כיום, אישר הנתבע כי נטל חלק בהקמת האתר ויש לו חלק במיזם והבהיר כי אינו מתחמק מאחריותו. ואומנם, בסיכומיו של הנתבע לא עלתה כל טענה שיש בה משום הסרת האחריות ממנו.

4. כפי שפורט בכתב התביעה, בעת שהוגשה התביעה נכללו בדף הבית של האתר תכנים המפרטים את החשיבות שיש ב'עבודה עברית' ובסכנה שיש בהעסקת "כאלו שאינם בני ברית", הן סכנה ביטחונית והן סכנה לקיומו של העם היהודי בשל "בעיית ההתבוללות הנוצרת במגע היום-יומי עם כאלו שאינם בני ברית" (סעיף 8 לכתב התביעה). בכתב ההגנה ציין הנתבע כי תכנים אלו הועלו ללא ידיעתו זמן מה לאחר שהוקם האתר, ועם קבלת כתב התביעה פנה מיוזמתו אל מנהלי האתר בבקשה כי יסירו את התכנים הללו. תכנים אלה אמנם הוסרו. מלבד זאת, נותר האתר באותה מתכונת שפורטה לעיל. האתר מפרסם רשימות עסקים, מקומות עבודה ודורשי עבודה, וחלק ממנו מוקדש ל"סיפורי עבודה עברית", שם מופיעות תגובות של משתמשי האתר ובהם מסופר, בין היתר, "על התחושה הטובה שבהעסקת עובדים יהודים" ועל "סיפוק גדול לפרנס ולהעסיק את האחים שלי, ולא לתת כסף למי שמוגדר כאויב שלי", וכיו"ב תכנים המיועדים לעודד העסקת יהודים והעדפתם על פני אחרים, בעיקר ערבים.

5. לאחר שהוגש כתב ההגנה בתיק, הגישה נציבות שוויון ההזדמנויות בעבודה (להלן גם "הנציבות") בקשה לצרפה להליך כ"ידיד בית המשפט". הנציבות היא גוף שהוקם כרשות עצמאית, מכוח חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק השוויון"), במטרה לקדם את ההכרה בזכויות לפי חקיקת השוויון בעבודה ולהגביר את אכיפתן של הוראות חקיקה זו (תיקון מס' 10 לחוק השוויון – סעיפים 18א-18טו; ה"ח הכנסת, תשס"ו, מס' 107, עמ' 88). הבקשה הוגשה מכוח סעיף 18ח(5) לחוק השוויון, המאפשר לנציגות "התערבות, ברשות בית המשפט, בהליכים משפטיים", במטרה "לקדם את ההכרה בזכויות לפי חקיקת השוויון בעבודה ואת מימושה". הנציבות סברה כי הליך זה מעלה סוגיות מהותיות לשאלת השוויון של בני האוכלוסיה הערבית בתעסוקה, וביקשה לאפשר לה להביא עמדתה המלאה במסגרת ההליך.

בהחלטה שניתנה ביום 6.1.16 התרתי צירופה של הנציבות להליך זה כ"ידיד בית המשפט". על החלטה זו הגיש הנתבע בקשת רשות ערעור, אשר נדחתה בהחלטת בית המשפט המחוזי (כב' השופט ד' טרברג) מיום 9.2.16.

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

6. כאן גם המקום לציין, כי בכתב התביעה עתרו התובעות מלכתחילה הן לסעד כספי והן לצו עשה המחייב את הנתבע להסיר את האתר מרשת האינטרנט. לאחר שהוסבה תשומת לבם של הצדדים לשאלת סמכותו העניינית של בית משפט השלום לדון בסעד שעניינו צו העשה האמור, וניתנה להם האפשרות לטעון בעניין זה, תוקן כתב התביעה בהתאם לבקשת התובעות באופן שנמחק ממנו הסעד של צו העשה ונותר רק הסעד הכספי.

7. שלוש הן השאלות שהוגדרו על ידי הצדדים כשאלות שבמחלוקת (ר' דיון מיום 19.7.16). האחת, מעמדה של התובעת 1 להגיש את התביעה שבנדון; השנייה, האם מדובר בהפליה בניגוד לחוק איסור הפליה; והשלישית, תחולת החריגים הקבועים בחוק. בשאלות אלה נדון להלן.

תמצית טענות הצדדים

8. התובעות טענו כי לוח עבודה עברית, המעניק שירותים ליהודים בלבד, הוא מקרה מובהק של הפליה במתן שירותים על בסיס גזע, בניגוד לחוק איסור הפליה. לטענת התובעות, כוונת מקימי ומפעילי האתר ברורה – הדרתם של ערבים מקבלת השירות שהאתר מציע, תוך תיאורם כגורמים שליליים ומסוכנים. אך גם ללא קשר לכוונה, כך נטען, במבחן אובייקטיבי, התוצאה המפלה ברורה ומובהקת: השירות שהאתר מציע ניתן רק ליהודים ונשלל מערבים. התובעות טענו כי החריגים הקבועים בחוק אינם חלים בעניינן. אשר לחריג הקבוע בסעיף 3(ד)(1) לחוק, שעניינו הפליה המתחייבת מאופיו של המוצר או השירות הציבורי, טענו התובעות כי אין דבר במהות השירות הניתן באתר (לוח פרסום מקוון המיועד לבעלי מקצוע ועסקים העוסקים בתחומי חולין רבים ומגוונים), המחייב הפליה ביחס לזהות הדתית או הלאומית של מקבלי השירות. באשר לחריג הקבוע בסעיף 3(ד)(2) לחוק, העוסק בהפליה הנעשית על ידי ארגון או מועדון שאינו למטרת רווח לשם קידום צרכים מיוחדים של הקבוצה אליה משתייכים חברי המועדון או הארגון, טענו התובעות כי תנאי החריג אינם מתקיימים שכן הנתבע אינו מועדון או ארגון ופרסום עסקים בלוח מקוון אינו בגדר "קידום צרכים מיוחדים של קבוצה" ונוגד את מטרת החוק. לעניין מעמדן לתבוע, הפנו התובעות לסעיף 7 לחוק איסור הפליה, המקנה להן מעמד להגיש תביעה זו נוכח היותן עמותות העוסקות בהגנה על זכויות הציבור הערבי.

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

9. הנתבע טען כי תכלית הקמתו של אתר 'לוח עבודה עברית' היא עשיית צדקה וחסד עם יהודים, על ידי מתן סיוע במציאת פרנסה, שזוהי לדבריו מעלה שאין למעלה ממנה בצדקה. הנתבע טען כי חוק איסור הפליה לא נועד למנוע מקבוצת אנשים, שביניהם מתקיימת מערכת קשרים ייחודית, את האפשרות לעשות צדקה וחסד עם חברי הקבוצה בלבד. לשיטתו של הנתבע, טענתו מושתתת בעיקרה על היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית, בעוד אשר טענת התובעות מושתתת על היותה מדינה דמוקרטית. הנתבע הוסיף וטען כי במעשיו אין למעשה פגיעה בעקרון השוויון, ומכל מקום לא פגיעה שיש בה משום פגיעה בכבוד האדם, וכי מדובר באבחנה בין שני עמים/לאומים, היהודי והערבי, שיש ביניהם שונות רלוונטית לעניין עצם הרצון לעשות צדקה וחסד. הנתבע טען לתחולתם של החריגים הקבועים בסעיף 3(ד)(1) ובסעיף 3(ד)(2) לחוק, שכן לטענתו האבחנה בין הפונים לאתר נעשית "מטעמים דתיים של הקבוצה", כלומר מן הרצון לסייע ליהודים בפרנסתם, שזוהי מצווה מרכזית בהלכה היהודית, ובכך גם מקדם האתר "צורך מיוחד של חברי הקבוצה". בנוסף, העלה הנתבע טענות כנגד מעמדן של התובעות לתבוע בהליך זה.

10. כאמור, נציבות שוויון ההזדמנויות בעבודה צורפה להליך, בהתאם לבקשתה, כ"ידיד בית המשפט". במסגרת טיעוניה הביאה הנציבות נתונים הנוגעים לתעסוקת ערבים בישראל, מהם עולה כי שיעור השתתפות הערבים בישראל בשוק העבודה נמוך משאר אוכלוסיית ישראל. כן מלמדים הנתונים כי ערבים מיוצגים ייצוג יתר בתעסוקה לא איכותית, בעיקר בענפים שבהם השכר הוא הנמוך ביותר, ומודרים מענפי כלכלה בהם יש רמות הכנסה גבוהות. עמדתה של הנציבות היא כי עצם מתן שירות של לוח פרסום מקוון - המפרסם בתי עסק המעסיקים יהודים בלבד ודורשי עבודה יהודים בלבד, ואשר לכאורה שם לו למטרה לשכנע את הציבור להימנע מהעסקת עובדים שאינם יהודים, ועובדים ערבים בפרט - מהווה פגיעה עמוקה בעקרון השוויון ומעודד יחס מפלה כלפי אוכלוסייה אשר כבר היום סובלת מהפליה ומתקשה להשתלב כראוי בשוק העבודה, ואף עלול לגרום להשפעה שלילית על שוק העבודה באופן רחב יותר.

על שוויון ואיסור הפליה בראי חוק איסור הפליה

11. חוק איסור הפליה שם לו למטרה "לקדם את השוויון ולמנוע הפליה בכניסה למקומות ציבוריים ובאספקת מוצרים ושירותים" (סעיף 1 לחוק). סעיף 3(א) לחוק אוסר על הפליה כנגד קבוצות שונות המנויות בו. וזו לשון הסעיף:

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

"מי שעיסוקו בהספקת מוצר או שירות ציבורי או בהפעלת מקום ציבורי, לא יפלה בהספקת המוצר או השירות הציבורי, במתן הכניסה למקום הציבורי או במתן שירות במקום הציבורי, מחמת גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא, מין, נטיה מינית, השקפה, השתייכות מפלגתית, גיל, מעמד אישי, הורות, או לבישת מדי כוחות הביטחון וההצלה או ענידת סמליהם".

"שירות ציבורי" מוגדר בסעיף 2 לחוק באופן רחב ביותר, ככולל "שירותי תחבורה, תקשורת, אנרגיה, חינוך, תרבות, בידור, תיירות ושירותים פיננסיים, המיועדים לשימוש הציבורי", והוא כזה שעל פי טיבו פתוח לציבור הרחב (ה"ח 2871, תש"ס, עמ' 371; להלן – "הצעת החוק"). אתר האינטרנט שבנדון נכלל בהגדרת "שירות ציבורי" כמשמעותו בחוק, ועל כך כלל לא היתה מחלוקת.

12. ביסוד חקיקתו של חוק איסור הפליה עמדה התפיסה לפיה יש להחיל את עקרון השוויון גם על עסקים פרטיים הפונים לציבור הרחב בהצעת מוצר, שירות או מקום ציבורי. החוק נועד להקנות הזדמנויות שוות בהנאה ממוצרים, משירותים וממקומות המיועדים להיות פתוחים לציבור הרחב, ומשקף את כוונתו הברורה של המחוקק להחיל נורמות של שוויון, שמקומן הטבעי הוא במשפט הציבורי, גם על עסקים פרטיים הפועלים במרחב הציבורי, זאת מתוך הכרה ש"עיקר התופעה החברתית השלילית מתרחשת מקומות שהם בבעלות פרטית" (דברי המבוא להצעת החוק, בעמ' 370. עוד על תחולתו של עקרון השוויון בתחום הפרטי בהקשר של חוק איסור הפליה ר' רע"א 8821/09 פרוז'אנסקי נ' חברת לילה טוב הפקות בע"מ (פורסם במאגרים) – להלן: עניין פרוז'אנסקי; מ' כהן-אליה "החירות והשוויון בראי החוק לאיסור הפליה במוצרים ובשירותים" עלי משפט ג, 15 (2003)).

13. הנתבע טען כי יש לפרש את חוק איסור הפליה באופן כזה שהקמת מסגרת שתפקידה לדאוג ליהודים ולהעדיףם על פני אחרים, כלל איננה באה בגדר הפליה פסולה באשר אינה פוגעת בכבוד האדם או בעקרון השוויון. כפי שהסביר הנתבע בסיכומיו, טיעונו מושתתים בעיקרם על היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ועל זכותם של היהודים להגדרה עצמית ממנה נגזרת לשיטתו זכותם להשתייך לעם ולהקים מסגרת שתפעל למענו (סעיפים 15-23 לסיכומי הנתבע).

14. לא ניתן לקבל פרשנותו זו של הנתבע. פרשנות הנתבע עומדת בסתירה ללשונו הברורה והחד משמעית של החוק, האוסר על הפליה במתן שירות ציבורי מחמת גזע, דת או לאום, ואינה

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

עולה בקנה אחד עם תכליתו של החוק לקדם את השוויון ולמנוע הפליה במתן שירותים, כמפורט בסעיף המטרה שלו. זאת ועוד, טענות ברוח טענתו העקרונית של הנתבע, לפיה ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית מצדיקים הפליית אזרחיה על בסיס דת או לאום, נדחו בעקבות בפסיקתו של בית המשפט העליון :

"אין מקובלת עלינו התפיסה כי ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית יש בהם כדי להצדיק – ברמה של תכלית כללית - הפליה על-ידי המדינה בין אזרחים של המדינה על בסיס דת או לאום. ...ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, בין היתר, מבססים את זכותו של העם היהודי לעמוד ברשות עצמו במדינתו הריבונית. ...אך מערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית אין מתבקש כלל כי המדינה תנהג בהפליה בין אזרחיה. יהודים ולא-יהודים הם אזרחים שווי זכויות וחובות במדינת ישראל" (בג"ץ 6698/95 קעדאן נ' מנהל מקרקעי ישראל, פ"ד נד(1) 258, 280-281 – להלן : עניין קעדאן).

כך נקבע באשר להפליה הננקטת על ידי המדינה. אך, כאמור, משמצא המחוקק להחיל את עקרון השוויון בתנאים מסויימים גם על גופים פרטיים הפועלים במרחב הציבורי, הרי שכוחם של דברים אלה יפה גם בעניינם של אלה. עוד קבעה הפסיקה, כי לא זו בלבד שערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית אינם דורשים הפליה על בסיס דת ולאום במדינה, אלא שערכים אלה עצמם אוסרים הפליה ומחייבים שוויון בין הדתות והלאומים (עניין קעדאן, בעמ' 280). ויפים לכאן דבריו של כב' השופט רובינשטיין באחד ממאמריו :

"יש לזכור כי למשוואה שנקבעה בחוק יסוד : כבוד האדם וחירותו, יש שתי צלעות. מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית. ...היותה של המדינה יהודית – וכזאת תישאר, ואיש לא יקעקע זאת – אינה סותרת את אופייה הדמוקרטי ואת שאיפתה למתן שוויון זכויות – ההיפך הוא הנכון. לא בכדי בחרו מנסחי מגילת העצמאות לבסס את החירות, הצדק והשלום אשר יעמדו בבסיסה של המדינה, על חזונם של נביאי ישראל, שכן אלה תמיד היוו עמוד האש למאבק למען החלש והשונה, ולמען השוויון בין בני-אדם, ברוח קריאתו של מלאכי הנביא "הלוא אב אחד לכלנו, הלוא אל אחד בראנו" (מלאכי, ב', י')."

(א' רובינשטיין "על השוויון לערבים", **נתיבי ממשל ומשפט**, תשס"א, 279).

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

15. הנחת היסוד בענייננו היא, אם כן, שהשירות שניתן באתר 'לוח עבודה עברית' מהווה הפליה על בסיס דת או לאום. שירות הניתן במרחב הציבורי ליהודים בלבד ונמנע מי שאינם יהודים (תוך שנותן השירות אף נוקט פעולות לוודא כי השירות ניתן ליהודים בלבד), מהווה הפליה כמשמעותה בסעיף 3 לחוק איסור הפליה. למסקנה זו ניתן להגיע גם תוך שימוש בחזקות המעוגנות בחוק. המחוקק, שהיה ער לקושי בהוכחתה של הפליה פסולה לפי החוק, קבע כי חזקה שנתבע פעל בניגוד להוראות סעיף 3 לחוק אם סרב לספק שירות ציבורי לאחר שבירר פרטים הנוגעים לעילות ההפליה המנויות בסעיף 3 (סעיף 6(1) לחוק), או אם סרב לספק שירות ציבורי לנמנים עם קבוצה המאופיינת לפי עילה מעילות ההפליה המנויות בסעיף 3 ולא סרב כאמור, באותן נסיבות, למי שאינם נמנים עם אותה קבוצה (סעיף 6(2) לחוק). אין ספק כי המקרה שלפנינו נופל לגדר חזקות אלה, ולפיכך יש לקבוע כי הנתבע פעל בניגוד להוראת סעיף 3(א) לחוק. השאלה אותה יש לבחון עתה היא האם מתקיימים החריגים הקבועים בסעיף 3(ד) לחוק המתירים יחס שונה לקבוצות שונות.

תחולת החריגים הקבועים בחוק

16. הנתבע טען לתחולתם של החריגים הקבועים בסעיפים 3(ד)(1) ו-3(ד)(2) לחוק איסור הפליה.
17. סעיף 3(ד)(1) לחוק איסור הפליה, קובע כך:

"(ד) אין רואים הפליה לפי סעיף זה –

(1) כאשר הדבר מתחייב מאופיו או ממהותו של המוצר, השירות הציבורי או המקום הציבורי".

לטענת הנתבע, חריג זה מתיר הבחנה הנובעת "מטעמים דתיים של קבוצה", כאמור בהצעת החוק. לשיטתו, כזה הוא אתר 'לוח עבודה עברית', המעמיד לרשות הציבור לוח פרסום מקוון אך עורך הבחנה בין הפונים "מטעמים דתיים של קבוצה", כלומר מתוך הרצון לעשות צדקה וחסד ולסייע בפרנסת יהודים, שהיא לדבריו מצווה מרכזית בהלכה היהודית.

18. כפי שאנו למדים מלשון החוק, על מנת שיחול החריג האמור יש להוכיח כי ההבחנה מתחייבת מאופיו או ממהותו של השירות. כזו היא, לדוגמה, פעילות במקום ציבורי שנועדה לפנויים ופנויות, הסגורה בפני אנשים נשואים כמתחייב מאופייה של הפעילות, כפי שמוסבר בדברי ההסבר להצעת החוק. השירות הניתן בענייננו - פרסום עסקים ובעלי מקצוע - הוא כשלעצמו ומעצם טיבו אינו מחייב התייחסות שונה ליהודים ולערבים. להיפך, דווקא בשוק העבודה שאף המחוקק להטמיע נורמות של שוויון ואיסור הפליה על רקע דת, מין, גזע, לאום וכיו"ב,

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

ובכך הביע דעתו כי שיקולים אלה לא זו בלבד שאינם מתחייבים, אלא אינם ממין העניין בעת בחינת כישורי מועמדים והתאמתם לתפקיד (ר' חוק השוויון והחקיקה המנויה בתוספת לו). טענת הנתבע לפיה מדובר בענייננו במעשה צדקה, מהווה ניסיון ליתן כסות דתית או הלכתית לשירות שבעיקרו ובמהותו איננו בעל מאפיינים כאלה. נוכח האמור, יש לקבוע כי לא הוכח קיומו של החריג האמור.

19. הנתבע טען בנוסף לקיומו של חריג המתיר "קידום צרכים מיוחדים של הקבוצה", הקבוע בסעיף 3(ד)(2) לחוק. וזו לשונו של הסעיף:

"(ד) אין רואים הפליה לפי סעיף זה –

...

(2) כאשר הדבר נעשה על ידי ארגון או מועדון, שאינו למטרת רווח, ונעשה לשם קידום צרכים מיוחדים של הקבוצה שאליה משתייכים החברים במועדון או בארגון, ובלבד שצרכים מיוחדים כאמור אינם נוגדים את מטרת החוק"

כמבואר בדברי ההסבר להצעת החוק, חריג זה נועד לאפשר למשתייכים לקבוצה מסויימת להינות מהווי תרבותי או חברתי המשותף לכלל החברים, או לקדם אינטרס של קבוצה מסויימת.

20. בענייננו, הנתבע אינו בא בגדר "ארגון" או "מועדון". ואולם, גם אם אניח כי פעילותו של הנתבע נעשתה כחלק מארגון שאינו למטרת רווח, אין המדובר בשירות ש"נעשה לשם קידום צרכים מיוחדים של הקבוצה". הנתבע לא הסביר מהם אותם צרכים מיוחדים של יהודים, השונים מצרכיהם של אחרים שאינם יהודים, המצדיקים העדפתם בשוק התעסוקה, ובכל מקרה מדובר בהבחנה הנוגדת מפורשות את מטרת החוק, כפי שכבר פורט לעיל. לפיכך, אין תחולה גם לחריג זה.

21. בהתייחסו לתחולת החריגים שבחוק, סמך הנתבע ידיו על מכתב מיום 3.2.14 מאת עו"ד יי בבילה-שמר מרשות התאגידים, שנשלח בתשובה לפנייה שנעשתה לרשם העמותות על ידי 'תנועת דרך חיים' (נספח א' לתצהיר הנתבע). בפניית 'תנועת דרך חיים' נתבקש רשם העמותות לחוות דעתו בעניין חוקיות רישום עמותות שבכוונתן להעניק גמ"ח - כגון סלי מזון, תרופות, ספרי לימוד, תשמישי קדושה וכו' - למשפחות יהודיות בלבד, שמצבן הסוציו-אקונומי נמוך. בתשובת רשות התאגידים למכתב זה ניתנה התייחסות מפורטת לאפשרות של

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

רישום עמותות שמטרתיהן הן כמפורט במכתב, תוך התייחסות, בין היתר, לזכות השוויון אל מול זכות ההתאגדות, בהתחשב בכך ש"עמותה הנה גוף פרטי, שאינו כפוף בהכרח לנורמות מן המשפט הציבורי". עוד צויין במכתב, כי נראה שהמטרות שצוינו אינן מהוות "שירות ציבורי" לפי חוק איסור הפליה, "ואף לו ניתן היה להגדירן ככאלה, נראה כי היו נכנסות לחריגים שקבע סעיף 3 לחוק האמור". מבלי להתייחס לגופם של דברים, איני רואה כיצד האמור במכתב זה רלוונטי להליך שלפנינו ומכל מקום אין ליתן לדברים משקל כלשהו. ראשית, המכתב עוסק בשאלה שונה ונפרדת הנוגעת לחוקיות הקמת ורישום עמותה למטרות גמ"ח, כאשר בענייננו לא עומדת על הפרק שאלה הנוגעת לזכות ההתאגדות ואף לא שאלה הנוגעת לתחומי הפעילות שפורטו במכתב. שנית, כידוע, בית המשפט הוא הפרשן המוסמך של דבר החקיקה, ולעמדת רשות התאגידים ופרשנותה לחוק איסור הפליה, ככל שניתנה פרשנות כזו, אין כל מעמד בהליך זה.

מעמד התובעות

22. טענה נוספת שנשמעה מפי הנתבע נוגעת למעמדן של התובעות להגיש את התביעה שבנדון.

23. התביעה הוגשה על ידי שני ארגונים – התובעת 1, "המרכז הרפורמי לדת ומדינה – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל" (להלן: "התנועה הרפורמית"), והתובעת 2, "מרכז מוסאוא לזכויות האזרחים הערבים בישראל" (להלן: "מרכז מוסאוא").

24. סעיף 7(א) לחוק איסור הפליה קובע כי "תובענה בשל עוולה לפי חוק זה יכול שתוגש בידי תאגיד העוסק בהגנה על זכויותיו של מי שאסור להפלותו לפי חוק זה...". בהקשר זה נטען בתצהירה של גב' ענת הופמן, מטעם התנועה הרפורמית, כי התנועה הרפורמית פועלת מזה 25 שנה "לקידום חופש הדת והמצפון בישראל ולמען צדק חברתי, שוויון ערך האדם וסובלנות דתית", ובתוך כך פועלת למעלה מעשור "לביעור נגע הגזענות בחברה הישראלית, ובפרט ביטויי גזענות בהם נעשה שימוש במקורות הלכתיים כהצדקה ליחס מפלה ומבזה כלפי לא יהודים". כן נטען כי התנועה הרפורמית עוסקת במאבק כנגד הקריאות להעסקה של יהודים בלבד, תוך הפליית אוכלוסיות לא יהודיות בכלל והאוכלוסיה הערבית בפרט, (סעיף 2 לתצהיר גב' הופמן; עמ' 8 לפרוטוקול, שו' 14-21). אשר למרכז מוסאוא, נטען בתצהירו של מר גיעפר פרח, כי ארגון זה פועל "מאז שנת 1997 לשינוי מעמדם ומצבם של האזרחים הערבים פלסטינים בישראל ולקידום זכויותיהם" (סעיף 2 לתצהיר מר פרח). התובעות טענו כי כחלק מפעילותן הגישו בעבר (בשנת 2004) תביעה כנגד אתר דומה לאתר נשוא תביעה זו,

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

ולאחר הגשת התביעה הגיעו הצדדים לפשרה שקיבלה תוקף של פסק דין לפיה הורד האתר ופורסמה התנצלות (סעיף 3 לתצהיר הופמן וסעיף 19 לתצהיר פרח).

25. הנתבע טען בסיכומיו כי "מעמדה של התובעת 1 כמי שעוסקת בהגנה על זכויות הערבים מוטל בספק". כן נטען כי הגשת התביעה על ידי תובעת זו נגועה בחוסר תום לב נוכח הפליה לכאורה אותה היא עצמה נוקטת בכל הנוגע לחיתון זוגות מעורבים. לא מצאתי כי יש בטענות אלה כדי לשלול מהתובעת את זכותה לתבוע בהליך זה. טענות התנועה הרפורמית לעניין תחומי עיסוקה לא נסתרו, והן מתיישבות עם הנדרש בחוק לצורך הגשת תביעה בידי הארגון. די בכך כדי להכיר במעמדה של התובעת 1 להגיש את התביעה שבנדון, ואין לדחות את תביעתה מטעמים שאינם קשורים בתביעה זו ועל יסוד טענות שלא כאן המקום לבררן.

26. בסיכומיו התייחס הנתבע גם למעמדה של התובעת 2, מרכז מוסאוא, לתבוע בהליך זה (אף שעניין זה לא היה חלק מהפלוגתאות שהוגדרו על ידי הצדדים). הנתבע טען בהקשר זה לפרשנות אותה מבקשת התובעת 2 מבית המשפט לאמץ, השוללת, כך לטענתו, את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. טענות אלה אינן טענות הנוגעות למעמדה של התובעת 2 לתבוע, אלא טענות לגופו של עניין הנוגעות לפרשנות החוק, עניין עליו כבר עמדנו בהרחבה לעיל.

הפיצוי

27. סעיף 5 לחוק איסור הפליה קובע כי מעשה או מחדל בניגוד לסעיפים 3 ו-4 הם עוולה אזרחית ובית המשפט רשאי לפסוק בשל העוולה פיצוי שלא יעלה על 50,000 ₪ בלא הוכחת נזק.

28. התובעות ביקשו לפסוק להן את מלוא הפיצוי הקבוע בחוק, שכן לטענתן אין המדובר במעידה חד פעמית אלא במדיניות מפלה מכוונת כנגד ציבור שלם, והנתבע עומד על הותרת האתר על כנו ולא מפסיק את פעילותו. הנתבע טען, מנגד, שלתשובת רשם העמותות משקל רב בקביעת גובה הפיצויים, שכן הנתבע הסתמך בתום לב על תשובה זו. עוד ביקש הנתבע להביא בחשבון את כוונותיו הטובות ורצונו לסייע לבני עמו, וכן את העובדה שתביעה זו לא הוגשה על ידי נפגע ספציפי.

29. בבואי לקבוע את הפיצוי נתתי דעתי לנסיבות ביצוע ההפרה והפגיעה בציבור גדול ורחב, כמו גם לרצון ליצור הרתעה אפקטיבית לצורך מימוש תכלית החוק – קידום השוויון ומניעת

בתי המשפט

ת"א 9532-10-14
15 אוקטובר 2017

בית משפט השלום בירושלים
לפני כב' השופטת עינת אבמן-מולר

הפליה. כן נתתי דעתי לשיעור הפיצוי הנוהג בפסיקת בתי המשפט בתביעות על פי חוק איסור
הפליה (ר', לדוג', עניין פרוז'אנסקי הנ"ל; ע"א (חי') 3724/06 מזרחי נ' קיבוץ רמות מנשה
(פורסם במאגרים); ע"א (ת"א) 35563-02-12 האגודה לשמירת זכויות הפרט נ' מקור ראשון
המאוחד (הצופה) בע"מ (פורסם במאגרים); ת"א (שלום י-ם) 5901/09 יעקבוביץ' נ' בית
הארוחה וגן אירועים יד השמונה (פורסם במאגרים); ת"א (שלום חי') 43330-04-12
גורטנשטיין נ' משה שאו בע"מ (פורסם במאגרים) ופסקי הדין המאוזכרים שם). במכלול
השיקולים, אני סבורה שיש להעמיד את הפיצוי ע"ס 40,000 ₪.

סוף דבר

30. לסיכום – התביעה מתקבלת. הנתבע ישלם לתובעות פיצוי בסך 40,000 ₪. בנוסף, ישא הנתבע
בשכ"ט עו"ד והוצאות משפט בסכום כולל של 7,500 ₪.

ניתן היום, כ"ה תשרי תשע"ח, 15 אוקטובר 2017, בהיעדר הצדדים.
המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ע"א

עינת אבמן-מולר, שופטת